

Predmet C-748/23 [Gekus]ⁱ**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

6. prosinca 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sąd Najwyższy (Poljska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

20. listopada 2023.

Tužitelj:

C. Limited

Tuženik:

M. S.

Predmet glavnog postupka

Postupak u predmetu za plaćanje – Incidentalni postupak – Zahtjev za ispitivanje ispunjava li sudac Sada Najwyższyjeg (Vrhovni sud, Poljska) zahtjeve neovisnosti i nepristranosti

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima – Kriteriji za utvrđivanje toga da zahtjevi neovisnosti i nepristranosti nisu ispunjeni – Sastav sudskog vijeća koji treba ocijeniti nepristranost suca Sada Najwyższyjeg (Vrhovni sud)

ⁱ Naziv ovog predmeta je izmišljen i ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

Prethodna pitanja

1. Treba li članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, s obzirom na članak 47. Povelje, tumačiti na način da već same okolnosti imenovanja na sudačku dužnost mogu upućivati na to da sudac ne ispunjava zahtjeve neovisnosti i nepristranosti ako dovode do uspostave suda koji povređuje pravo pojedinca na sud, ili podredno da se neispunjavanje tih zahtjeva utvrđuje na temelju sučeva pasivnog prihvaćanja (u obliku odluke) nepravilnosti postupka njegova imenovanja na sudačku dužnost koje dovodi do uspostave suda koji povređuje pravo pojedinca na sud?
2. Treba li članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, s obzirom na članak 47. Povelje, tumačiti na način da o takozvanoj ocjeni nepristranosti suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) ne mogu odlučivati suci čije sudjelovanje, s obzirom na imenovanje na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) na prijedlog Krajowe Rade Sądownictwa (Državno sudbeno vijeće, Poljska) uspostavljene u skladu s ustavom z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Zakon od 8. prosinca 2017. o izmjeni Zakona o Državnom sudbenom vijeću i određenih drugih zakona) (Dz.U. iz 2018., poz. 3.), povređuje pravo pojedinca na sud?
3. U slučaju potvrdnog odgovora na drugo pitanje, treba li članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, s obzirom na članak 47. Povelje, tumačiti na način da je Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) dužan oblikovati sastav suda za takozvanu ocjenu nepristranosti u kojem neće sudjelovati takvi suci i, u konačnici, izuzeti iz primjene nacionalnu odredbu kojom se u takvim predmetima predviđa petočlano vijeće i razmotriti zahtjev bez sudjelovanja takvih sudaca u drugom sastavu predviđenom nacionalnim pravom?

Navedene odredbe prava Unije

Članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a

Članak 47. Povelje o temeljnim pravima

Navedene odredbe nacionalnog prava

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Zakon o Vrhovnom sudu od 8. prosinca 2017.) (pročišćeni tekst: Dz.U. iz 2023., poz. 1093., kako je izmijenjen, u daljnjem tekstu: Zakon o Vrhovnom sudu), članak 29.

Sažeti prikaz činjeničnog stanja i postupka

- 1 Spor u glavnom postupku vodi se između irskog društva i irskog državljanina. Odnosi se na obveze stranaka i odgovornost u pogledu pravnih radnji koje se poduzimaju na državnom području Poljske. Pravomoćnu odluku drugostupanjskog suda koja je donesena u ovom predmetu treba izvršiti u Irskoj, ali tuženik je irskom sudu podnio zahtjev za odbijanje prihvaćanja izvršenja odluke zbog povrede njegova prava na sud time što je u razmatranju predmeta sudjelovao sudac kojeg je na obavljanje sudačke dužnosti uputio ministar pravosuđa.
- 2 Tužitelj je podnio zahtjev za ocjenu nepristranosti i neovisnosti suca Sāda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), JG. U pogledu neispunjavanja zahtjeva neovisnosti i nepristranosti tužitelj je naveo sljedeće okolnosti. Kao prvo, sudac JG predložen je predsjedniku Republike Poljske zahtjevom za imenovanje na dužnost suca Sāda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) na temelju odluke Državnog sudbenog vijeća uspostavljenog nakon nedavne reforme pravosuđa. Kao drugo, sudac JG potpisao je izjavu sudaca Izbe Cywilne Sāda Najwyższyjeg (građansko vijeće Vrhovnog suda) u skladu s kojom se presuda Suda od 19. studenoga 2019., A.K. i dr. (Neovisnost disciplinskog vijeća Vrhovnog suda), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, ne odnosi na suce građanskog vijeća Sāda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji su na dužnost imenovani na temelju odluke Državnog sudbenog vijeća u novom sastavu. Kao treće, tužitelj se pozvao na izjavu tuženika iz glavnog postupka, M. S., iz koje proizlazi da tuženik od irskih sudova zahtijeva odbijanje proglašenja izvršivosti poljskih presuda donesenih u glavnom postupku i poziva se na povredu njegovih prava da zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud ispita njegov predmet.
- 3 Za razmatranje tužiteljeva zahtjeva za ocjenu odabrano je peteročlano vijeće Sāda Najwyższyjeg (Vrhovni sud). Na raspravi zatvorenoj za javnost održanoj 20. listopada 2023. Sąd Najwyższy (Vrhovni sud), u čijem sastavu zasjeda sudac pojedinac izvjestitelj (koji je istodobno predsjednik peteročlanog vijeća), iznio je dvojbe u pogledu dopuštenosti zahtjeva za ocjenu (o čemu se odlučuje u jednočlanom vijeću) i u pogledu sastava koji eventualno treba meritorno razmotriti zahtjev za ocjenu te je uputio prethodna pitanja navedena u izreci rješenja.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 4 Prema tužiteljevu mišljenju, u slučaju da Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) u sastavu u kojem zasjeda sudac JG donese odluku koja negativno utječe na tuženika, tuženik će i dalje pokušavati spriječiti izvršenje presuda poljskih sudova.

Sažeti prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 5 Pravni problem iznesen u prethodnom pitanju, kao i incidentalni postupak u glavnom postupku, a to je postupak povodom ocjene nepristranosti i neovisnosti,

važni su na razini cijele Unije. Kao prvo, smatra se da je sadržaj odredbi kojima se uređuje postupak ocjene bio predmet pregovora između predstavnika Poljske i predstavnika Europske komisije. Stoga Sud Europske unije treba dati smjernice za tumačenje koje će omogućiti Suda Najvyššyjem (Vrhovni sud) da provjeri je li učinak postupanja poljskog zakonodavca u skladu sa standardima Unije kad je riječ o pravu na sud. Kao drugo, to dokazuje činjenica da se spor u glavnom postupku vodi između irskog društva i irskog državljanina, stoga i presudu treba izvršiti u Irskoj. Međutim, taj se spor odnosi na obveze stranaka i odgovornost u pogledu pravnih radnji koje se poduzimaju na državnom području Republike Poljske. Kao treće, rješenjem od 15. ožujka 2023. (u predmetu Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, C-326/23) Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) već je uputio prethodno pitanje u pogledu tumačenja odredbi prava Unije o postupku ocjene. Međutim, Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) u svojem trenutačnom sastavu pojašnjava da je to pitanje vijeću u kojem zasjeda sudac pojedinac, u sličnoj fazi postupka ocjene kao i u ovom predmetu (rasprava povodom eventualnog odbijanja zahtjeva za ocjenu), uputio Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) u sastavu obuhvaćenom područjem primjene odluke spojenih vijeća: Izbe Cywilne (Građansko vijeće), Izbe Karne (Kazneno vijeće) i Izbe Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Vijeće za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja) Sąda Najwyżšyjeg (Vrhovni sud) od 23. siječnja 2020. (u daljnjem tekstu: odluka triju spojenih vijeća Sąda Najwyżšyjeg (Vrhovni sud)).

- 6 Ta odluka jest odluka nacionalnog suda o kojem je riječ u presudi od 12. svibnja 2022., *W. J. (Promjena uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja)* (C-644/20, EU:C:2022:371) i od 29. ožujka 2022., *Getin Noble Bank* (C-132/20, EU:C:2022:235). Međutim, iz izreke te odluke proizlazi da „suci koji odlučuju u okviru sastava suda koji je uputio zahtjev nisu neovisni i nepristrani, a sud nije prethodno ustanovljen zakonom u smislu članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a s obzirom na članak 47. drugi stavak Povelje Europske unije o temeljnim pravima”. Sud koji je uputio zahtjev navodi da učinci te odluke nisu poništeni presudom Trybunała Konstytucyjnego (Ustavni sud, Poljska) od 20. travnja 2020., što je potvrđeno i u sudskoj praksi Sąda Najwyżšyjeg (Vrhovni sud). Naime, Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud) nije nadležan za utvrđivanje neustavnosti odluka Sąda Najwyżšyjeg (Vrhovni sud). Stoga je pogrešno stajalište prema kojem ne postoji odluka triju spojenih vijeća Sąda Najwyżšyjeg (Vrhovni sud).
- 7 Prvo pitanje relevantno je za daljnje postupanje u pogledu tužiteljeva zahtjeva za ocjenu. Tužitelj smatra da je u okolnostima imenovanja suca Sąda Najwyżšyjeg (Vrhovni sud), JG, na sudačku dužnost Sąda Najwyżšyjeg (Vrhovni sud) povrijeđen standard nepristranosti i neovisnosti. U skladu s člankom 29. stavkom 10. Zakona o Vrhovnom sudu, odbija se zahtjev koji se temelji na toj osnovi. Ovisno o odgovoru Suda, tužiteljev zahtjev za ocjenu bit će odbijen ili prosljeđen na raspravu o meritumu. To ovisi o tome treba li odredbe nacionalnog prava koje se naizgled odnose na izvršenje presuda Suda (a neizravno i Europskog suda za ljudska prava) tumačiti u skladu s pravom Unije ili ih izuzeti iz primjene. Naime, odredbe Zakona o Vrhovnom sudu koje se primjenjuju u ovom predmetu zapravo blokiraju mogućnost izvršenja presuda Suda u skladu sa zahtjevima koji

proizlaze iz članka 19. UEU-a i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima.

- 8 Sud koji je uputio zahtjev ističe da se sustavni problem s nepristranošću i neovisnošću sudaca pojavio u poljskom pravnom sustavu zajedno s uspostavom Državnog sudbenog vijeća u novom sastavu na način koji ga čini ovisnim o političkoj vlasti. U odluci triju spojenih vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) stoga je utvrđeno da „sudac imenovan uz sudjelovanje nepravilno uspostavljenog Državnog sudbenog vijeća koje nepravilno postupa ne uživa pretpostavku neovisnosti”.
- 9 Sud koji je uputio zahtjev ističe da su se u okviru prakse primjene pravila postupka ocjene u sudskoj praksi Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) razvila dva smjera sudske prakse. U skladu s uskim tumačenjem članka 29. Zakona o Vrhovnom sudu, u zahtjevu za ocjenu moraju biti navedene okolnosti (zajedno s dokazima) povezane s imenovanjem suca i njegovim postupanjem nakon imenovanja na temelju kojih se može smatrati da se u njegovu slučaju ne poštuje standard neovisnosti i nepristranosti, kao i utjecaj povrede standarda neovisnosti i nepristranosti na ishod konkretnog predmeta uzimajući u obzir njegovu prirodu. U tom se smislu pojašnjava da cilj instituta ispitivanja neovisnosti i nepristranosti suca predviđenog člankom 25. stavkom 5. i sljedećima Zakona o Vrhovnom sudu nije omogućavanje osporavanja sustava imenovanja sudaca koji je predvidio zakonodavac, nego ocjena pojedinačnih okolnosti koje se odnose na imenovanje konkretnog suca i njegovo postupanje nakon imenovanja, pri čemu tu ocjenu treba provoditi u kontekstu konkretnog predmeta.
- 10 Navedena sudska praksa razvijala se i u vijećima u kojima zasjeda sudac pojedinac (sudac izvjestitelj), koja su sastavljena od sudaca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), kao i u vijećima sastavljenima od osoba imenovanih na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), koji su obuhvaćeni odlukom triju spojenih vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud). Između odluka koje su donijela ta vijeća postoji jedna razlika: vijeća sastavljena od sudaca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) smatraju da su postupci ocjene zakonski suvišni jer su stranke i prije uvođenja te odredbe u poljski pravni poredak na temelju važećih postupovnih odredbi mogle zahtijevati izuzeće suca ako postoji okolnost koja može izazvati legitimnu sumnju u nepristranost suca u određenom predmetu (članak 49. stavak 1. Kodeksa postępowania cywilnego (Zakonik o građanskom postupku), članak 41. stavak 1. Kodeksa postępowania karnego (Zakonik o kaznenom postupku)).
- 11 Međutim, postoji i potpuno drukčija sudska praksa Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) koja se razvila u predmetima povodom ocjene u kojima je iz redova svih sudaca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) odabrano vijeće sastavljeno od sudaca tog suda koji nisu obuhvaćeni odlukom triju spojenih vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud). U tim su predmetima suci obuhvaćeni odlukom triju spojenih vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) na koje se odnosio zahtjev za ocjenu izuzeti iz odlučivanja u glavnom postupku zbog toga što, u skladu s odlukom triju

spojenih vijeća Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), sudac Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji je imenovan na zahtjev Državnog sudbenog vijeća u novom sastavu ne ispunjava minimalni standard nepristranosti.

- 12 U toj je sudskoj praksi Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) dodatno pojasnio da nisu obvezujuće ni presude Trybunała Konstytucyjnego (Ustavni sud) od 14. srpnja 2021., 24. studenoga 2021. i 10. ožujka 2022. One ne dovode do gubitka obvezujućeg učinka odredbi i stoga ne obvezuju neovisne sudove, osobito Sąd Najwyższy (Vrhovni sud). Osim toga, navedene presude Trybunała Konstytucyjnego (Ustavni sud) treba izuzeti iz primjene kao protivne načelu nadređenosti prava Europske unije (presuda Suda od 22. veljače 2022., RS (Učinak presuda ustavnog suda), C-430/21, EU:C:2022:99, osobito t. 77.).
- 13 U tom se pogledu Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) također poziva na sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava iz presuda od 22. srpnja 2021. u predmetu Reczkowicz protiv Poljske, zahtjev br. 43447/19, ECHR:2021:0722; od 8. studenoga 2021. u predmetu Dolińska-Ficek i Ozimek protiv Poljske, zahtjevi br. 49868/19 i 57511/19, ECHR:2021:1108 i od 3. veljače 2022. u predmetu Advance Pharma sp. z o.o. protiv Poljske, zahtjev br. 1469/20. Smatra da se na temelju njih može tvrditi da treba izuzeti iz odlučivanja o predmetu suca Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) imenovanog u novom postupku i to neovisno o okolnostima konkretnog postupka.
- 14 Sud koji je uputio zahtjev navodi da iz sudske prakse Suda proizlazi da se prilikom ocjene poštovanja prava pojedinca na sud uzima u obzir jesu li meritorne pretpostavke i postupak odlučivanja u pogledu imenovanja sudaca bili oblikovani na način koji kod pojedinaca ne može izazvati legitimne sumnje u pogledu otpornosti dotičnih sudaca na vanjske čimbenike i njihove neutralnosti u odnosu na suprotstavljene interese (presude od 19. studenoga 2019., A. K. i dr. (Neovisnost disciplinskog vijeća Vrhovnog suda), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, t. 134.; od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – Pravno sredstvo), C-824/18, EU:C:2021:153, t. 123.; od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 98.; od 6. listopada 2021., W. Ż. (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje), C-487/19, EU:C:2021:798, t. 148.).
- 15 Sud koji je uputio zahtjev smatra da iz presuda od 1. srpnja 2008., Chronopost i La Poste/UFEX i dr., C-341/06 P i C-342/06 P, EU:C:2008:375, t. 46. i 48. i od 26. ožujka 2020. Preispitivanje Simpson/Vijeće i HG/Komisija, C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, t. 57., proizlazi obveza da se ispituju i okolnosti imenovanja na sudačku dužnost. Obveza svakog suda da provjeri predstavlja li on po svojem sastavu sud koji osigurava pošteno suđenje potvrđena je i u presudama od 24. ožujka 2022., Wagenknecht/Komisija, C-130/21 P, EU:C:2022:226, t. 15. i od 21. prosinca 2021., Euro Box Promotion i dr., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 i C-840/19, EU:C:2021:1034, t. 206.

- 16 Sud koji je uputio zahtjev smatra da se članak 29. stavak 5. Zakona o Vrhovnom sudu može, i treba, tumačiti na način koji omogućuje ostvarivanje navedenog standarda iz Konvencije i standarda Unije. To znači da „okolnosti imenovanja” suca, o kojima je riječ u toj odredbi, u ovom predmetu znače da je u postupku imenovanja suca JG na dužnost suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) došlo do teške povrede prava koja se sastoji od toga da su Državno sudbeno vijeće u novom sastavu i predsjednik Republike Poljske „namjerno” zanemarili da je rješenjem Naczelnog Sąda Administracyjnog (Visoki upravni sud, Poljska) od 27. rujna 2018. obustavljeno izvršenje odluke od 28. kolovoza 2018. br. 330/18 te time onemogućili ovom sudu nadzor zakonitosti te odluke. S druge strane, „okolnosti sučeva postupanja nakon imenovanja” sastoje se od nedostatka negativne ocjene (pasivno prihvaćanje) pravilnosti postupka imenovanja unatoč prethodno navedenoj nacionalnoj, međunarodnoj i sudskoj praksi Unije.
- 17 U tim okolnostima, prema mišljenju Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) u trenutačnom sastavu, Sud treba pojasniti je li s obzirom na standard Unije u pogledu prava na sud i djelotvoran pravni lijek isključeno uzimanje u obzir okolnosti imenovanja na sudačku dužnost suca u okviru ocjene nepristranosti i neovisnosti kada same okolnosti imenovanja na sudačku dužnost dovode do toga da sudjelovanje takve osobe u razmatranju predmeta povređuje pravo pojedinca na sud u smislu članka 6. stavka 1. EKLJP-a.
- 18 Ako iz tumačenja članka 19. UEU-a i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima proizlazi da je nepravilnost postupka imenovanja suca sama po sebi dovoljna za osporavanje njegove neovisnosti i nepristranosti u određenom predmetu (i svakom drugom), treba zajamčiti da zahtjev za ocjenu ispita zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud. Vijeće odabrano za ispitivanje zahtjeva za ocjenu u ovom predmetu sastoji se od dvaju sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) i triju sudaca obuhvaćenih odlukom triju spojenih vijeća Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud). Jedan od potonjih sudaca, sudac MS, već je bio izuzet iz odlučivanja o drugom predmetu nakon provođenja postupka ocjene kao i u ovom predmetu (Rješenje Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) od 19. listopada 2023.) zbog uzimanja u obzir okolnosti njegova imenovanja. S druge strane, suci RS i RD izuzimaju se iz odlučivanja o predmetima koji se ne odnose na ocjenu ako zahtjev za njihovo izuzeće podnese stranka i za razmatranje tog predmeta odabrano je vijeće sastavljeno od suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji nije obuhvaćen odlukom triju spojenih vijeća Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud). U sastavu Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) u ovom predmetu, koji bi trebao razmotriti zahtjev za ocjenu, stoga zasjedaju osobe u odnosu na koje je donesena odluka nacionalnog suda o kojoj je riječ u presudama W. J. (Promjena uobičajenog boravišta vjerovnika uzdržavanja) i Getin Noble Bank.
- 19 U skladu s člankom 29. stavkom 15. Zakona o Vrhovnom sudu, Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) razmatra zahtjev za ocjenu na raspravi zatvorenoj za javnost u sastavu od pet sudaca odabranih „iz cijelog sastava Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)”. To znači da u pogledu sudaca imenovanih na dužnost suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) na zahtjev „novog” Državnog sudbenog vijeća o

rezultatu ocjenjivanja mogu odlučivati drugi suci imenovani na temelju odluke Državnog sudbenog vijeća u novom sastavu i u sličnim okolnostima. Stoga se u sudskoj praksi Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) navodi da način sastavljanja vijeća koje razmatra zahtjev za ocjenu dokazuje da je cilj ustave z dnia 9 czerwca 2022 r. (Zakon od 9. lipnja 2022.) i struktura postupka ocjene bilo namjerno uvođenje rješenja koje povređuje načelo *nemo iudex in causa sua*.

- 20 Sud koji je uputio zahtjev podsjeća na to da, u smislu odluke triju spojenih vijeća Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), sudjelovanje u razmatranju predmeta suca Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) imenovanog na temelju odluke Državnog sudbenog vijeća u novom sastavu dovodi do ništavosti postupka (u građanskom postupku) ili nepravilnog sastava suda (u kaznenom postupku). Međutim, tu odluku ne poštuju suci imenovani na dužnost suca na zahtjev Državnog sudbenog vijeća u novom sastavu. Ti suci nisu izostavljeni iz postupka odabira sastava niti, uz malobrojne iznimke, ne podnose zahtjeve za izuzeće iz odlučivanja o predmetu povodom ocjene.
- 21 Stoga, prema mišljenju Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), ocjena neovisnosti i nepristranosti suca iz članka 29. stavka 4. Zakona o Vrhovnom sudu ne ispunjava zahtjeve potrebne kako bi se osigurala prava koja su podnositelju zahtjeva zajamčena nadzakonskim aktima, osobito člankom 6. stavkom 1. EKLJP-a, a time i člankom 19. stavkom 1. UFEU-a u vezi s člankom 47. i člankom 52. stavkom 3. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, u situaciji u kojoj je u sastav suda koji razmatra njegovu žalbu u kasacijskom postupku raspoređen sudac imenovan na dužnost suca Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) na zahtjev Državnog sudbenog vijeća u novom sastavu.
- 22 Sud koji je uputio zahtjev navodi da se vijećima sastavljenima od osoba imenovanih na dužnost suca Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) na zahtjev Državnog sudbenog vijeća u novom sastavu pobijaju sudska praksa ESLJP-a i Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), kao i dosadašnje presude Suda. Potrebno je stajalište Suda o tumačenju članka 19. UEU-a i članka 47. Povelje u pogledu dopuštenosti toga da nacionalni zakonodavac sastavlja sudska vijeća kojima se povređuje pravo na sud u smislu članka 6. EKLJP-a i istodobno donose ništave odluke u predmetu Unije (s obzirom na nacionalno pravo). Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, nedopuštena je situacija u kojoj o predmetu Unije (kao što je predmet povodom ocjene) treba odlučivati sastav suda sastavljen od osoba imenovanih na sudačku dužnost u okolnostima koje, s obzirom na presudu A. K. i dr., pružaju osnovu nenadležnom sudu da se proglasi nadležnim kada nacionalno pravo povjerava razmatranje predmeta (podredno pitanje) sudu koji nije sud u smislu članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i, s obzirom na presudu W. Ž., daju ovlast da se izuzimaju iz primjene odluke nacionalnog suda. Osim toga, u skladu s presudama Europskog suda za ljudska prava, sudjelovanje takvih osoba u razmatranju predmeta predstavlja povredu prava pojedinca na sud te bi stoga prihvaćanje drukčijeg stajališta značilo da je, suprotno članku 52. stavku 3. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, standard Unije u pogledu tog prava niži od standarda iz Konvencije. Stoga bi načelo nacionalne postupovne

autonomije u pogledu određivanja sastava nacionalnih sudova nadležnih za razmatranje predmeta Unije, kao što je predmet povodom ocjene, trebalo biti ograničeno s obzirom na načelo djelotvornosti.

- 23 Trećim se pitanjem želi dodati još jedan instrument zaštite vrijednosti vladavine prava koji se sastoji od obveze oblikovanja sastava nacionalnog suda na način da se osiguraju standardi Unije u pogledu prava na sud. Naime, s obzirom na dosadašnju praksu rukovodećih osoba pri Sądu Najwyższym (Vrhovni sud) iz svibnja 2020. koja se sastoji, među ostalim, od onemogućavanja izvršenja prethodnih odluka Suda, ne može se isključiti da će se u predmetima povodom ocjene sastavi vijeća i dalje birati uz sudjelovanje osoba obuhvaćenih odlukom triju spojenih vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud).
- 24 U najmanjem opsegu ta se mjera može sastojati od obveze korištenja postojećih nacionalnih postupovnih instituta za uklanjanje iz sastava vijeća osoba (sudaca) čije sudjelovanje u razmatranju predmeta dovodi do povrede prava pojedinca na sud, a zatim popunjavanja tog vijeća osobama čije sudjelovanje u razmatranju predmeta neće biti dvojbeno sa stajališta tog prava. U najvećem opsegu, koji treba primijeniti u slučaju nemogućnosti korištenja nacionalnih postupovnih odredbi, predložena mjera pravne zaštite sastoji se od toga da predmet razmatra sastav suda koji nije izravno predviđen nacionalnim pravom, nego kojim se ostvaruje pravo pojedinca na nepristrani i neovisni sud (izuzimanjem iz primjene odredbi nacionalnog prava kojima se predviđa peteročlano vijeće i primjenom, umjesto njih, drugih odredbi nacionalnog prava kojima se predviđa da u slučaju nepostojanja posebnih odredbi Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) odlučuje u sastavu od jednog suca).
- 25 Sud koji je uputio zahtjev ističe da se u toj situaciji za oblikovanje sastava suda može koristiti institut izuzeća suca predviđen nacionalnim postupovnim odredbama. Korištenje tog instituta zahtijeva široko tumačenje uvjeta za izuzeće u skladu s Konvencijom ili u skladu s pravom Unije. Takvo tumačenje prihvaćeno je u sudskoj praksi Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) u sastavima u kojima sudjeluju suci Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) koji nisu obuhvaćeni odlukom triju spojenih vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud).
- 26 Naposljetku, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, ocjena opravdanosti dvojbi u pogledu nepristranosti suca zahtijeva uzimanje u obzir svih okolnosti koje mogu utjecati na njegovo ponašanje. Te okolnosti treba ocjenjivati s obzirom na to jesu li sa stajališta prosječnog građanina ispunjeni objektivni uvjeti za percepciju suca kao nepristranog i neovisnog, a suda u kojem zasjeda taj sudac kao neovisnog suda. Važan je i odnos suca prema promjenama koje se uvode u pravosuđe. Prije svega, takvi zahtjevi za izuzeće smatraju se opravdanim jer bi „novi sudac” koji zasjeda u sastavu koji ocjenjuje suca morao iznijeti stajalište o okolnosti koja se izravno odnosi i na njega jer je povezana s postupkom imenovanja. Slijedom toga, sudjelovanje takvih sudaca u razmatranju zahtjeva stoga može dovesti do toga da stranke i šira javnost pomisle da sud nije nepristran.

- 27 Razmatranje takvih predmeta povodom ocjene stoga ovisi o tome u kakvom sastavu odlučuje Sąd Najwyższy (Vrhovni sud). Ako zahtjev za izuzeće iz odlučivanja o predmetu povodom ocjene razmatra sudac Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), osoba imenovana na dužnost suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) obuhvaćena odlukom triju spojenih vijeća Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) izuzima se iz odlučivanja. Prihvaćaju se i zahtjevi sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) za njihovo izuzeće iz sudjelovanja u razmatranju predmeta povodom ocjene kada u sastavu Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) u predmetu povodom ocjene zasjeda većina osoba obuhvaćenih odlukom triju spojenih vijeća Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud). S druge strane, kada je za razmatranje predmeta za izuzeće suca iz odlučivanja o predmetu povodom ocjene odabrana osoba obuhvaćena odlukom triju spojenih vijeća Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), taj se zahtjev ne prihvaća ako je zahtjev podnio sudac Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) na temelju odredbi nacionalnih postupaka tumačenih u skladu s Konvencijom i pravom Unije, kao i ako je zahtjev izravno podnijela stranka. Mogu se navesti i odluke u kojima se zahtjevi sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) za takozvano automatsko izuzeće iz razmatranja predmeta povodom ocjene ne razmatraju jer su nedopušteni na temelju samog zakona.
- 28 U tim okolnostima, u sudskoj aktivnosti Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) u predmetima povodom ocjene postoji djelomično izvršavanje presuda Suda u predmetima koji se odnose na vladavinu prava, odnosno svojevrsno izvršavanje „*a la carte*” i stvaranje dvostrukog standarda u pogledu prava na sud. Iz toga proizlazi potreba da Sud izravno odluči o tumačenju odredbi prava Unije u kontekstu postupaka za ocjenu i odgovori na pitanje zahtijeva li djelotvornost članka 19. UEU-a i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, u slučaju nepodnošenja zahtjeva za automatsko izuzeće osoba obuhvaćenih odlukom triju spojenih vijeća Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), odbijanja zahtjeva za izuzeće takvih osoba koje je podnijela stranka ili suci Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), nepostojanja promjena u praksi odabira sastava vijeća koja odlučuju u predmetima povodom ocjene, to da se nacionalnom sudu dodijeli ovlast da izuzme iz primjene nacionalne odredbe o peteročlanom vijeću u predmetu povodom ocjene kao protivne pravu Unije.